

Proteinhalt i mejeriprodukter

Miljökontoret 2016

Jimmy Johnsson
Jennie Söderstedt Tedelid

Sammanfattning

Resultatet från denna kartläggning visar på att samtliga provtagna produkter uppfyller kraven för näringspåståenden om protein. Däremot har nästan hälften av de 16 analyserade produkterna har en lägre halt av protein än vad som framgår av deklARATIONERNA på förpackningarna. Detta efter att hänsyn tagits till intervaller för tillåtna avvikelser. Generellt sett är avvikelserna inte stora för respektive produkt. Produkterna marknadsförs som proteinrika och det finns troligen konsumenter som köper produkterna av just denna anledning.

Den faktiska mängden av ett näringsämne i en produkt kan variera på grund av flera faktorer och hänsyn behöver tas till detta i samband med uppföljning. Miljökontoret överlämnar resultatet från kartläggningen till de kontrollmyndigheter som har tillsynsansvaret för tillverkare och/eller huvudkontor som står bakom produkterna.

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Syfte och mål	3
Avgränsningar	3
Metod.....	3
Godkända påstående för protein.....	4
Överensstämmelse mellan deklarerat och analyserat värde	4
Avrundning av deklarerat och analyserat värde	5
Tillåtna avvikelser för protein	5
Räkneexempel	5
Lagstiftning och vägledning	6
Resultat	6
Diskussion	9

Inledning

Näringsdeklaration (per 100 g eller 100 ml) blir obligatoriskt för färdigförpackade livsmedel från och med den 13 december 2016, med undantag för vissa livsmedel. Se förordning (EU) nr 1169/2011 om livsmedelsinformation till konsumenterna, den så kallade informationsförordningen.

Syftet med reglerna om näringsdeklaration är att etablera ett standardiserat sätt att ge konsumenten information om energi- och näringsinnehåll i olika livsmedel. De deklarerade värdena ska vara tillämpliga under produktens hela hållbarhetsperiod inom angivna toleranser och får inte vilseleda konsumenter.

Idag finns ett stort utbud av produkter som marknadsförs med information om t.ex. ökat proteininnehåll, högt innehåll av protein eller som en källa till protein. Produkter med närings- och hälsopåståenden ska uppfylla kriterier utöver informationsförordningen. I detta projekt har kontrollanalys genomförts av olika mejeriprodukter som har näringspåståenden om proteininnehåll.

På grund av naturliga variationer och variationer som uppstår vid produktion och under förvaring är det inte möjligt att garantera att livsmedel alltid innehåller exakt de halter av näringsämnen som anges i märkningen. Näringsinnehållet ska dock inte avvika så mycket från värdena som anges att avvikelserna skulle kunna vilseleda konsumenterna. Rimligt tillåtna avvikelser mellan analyserade och deklarerade näringsvärden på produkter finns angivna i EU-kommission vägledning - *Vägledning för behöriga myndigheter vid kontroll av överensstämmelse med EU:s lagstiftning om (EU) nr 1169/2011 om livsmedelsinformation, (EG) nr 1924/2006 om närings- och hälsopåståenden samt direktiv 2002/46/EG om kosttillskott med avseende på fastställande av tillåtna avvikelser för näringsvärden som deklarerats på etiketten.*

Syfte och mål

Syftet med provtagningsprojektet är att säkerställa att inga konsumenter blir lurade av den information som presenteras på mejeriprodukter avseende näringspåståenden och näringsdeklarationer om protein.

Målet med projektet är att undersöka i vilken omfattning näringspåståendena och näringsdeklarationen om protein på mejeriprodukter överensstämmer mellan deklarerat och analyserat värde.

Avgränsningar

Endast mejeriprodukter med näringspåståenden om protein ingår i projektet.

Metod

Genomföra stickprovsmässigt urval av 16 mejeriprodukter med näringspåståenden om protein. Kontrollera att informationen gällande näringspåståenden och näringsdeklaration på förpackningarna stämmer överens med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel samt

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna.

Genom provtagning och analys kontrollera överensstämmelsen mellan deklarerat och analyserat värde av protein. Proverna lämnas till Alcontrol i Linköping som har en ackrediterad metod för att analysera protein i mejeriprodukter. Proverna kommer att hållbarhetsbelastas i den mån det är möjligt inom projektets ramar. Det innebär att analysen genomförs i anslutning till produktens bäst-före dag.

Godkända påstående för protein

Proteinkälla

Ett påstående om att ett livsmedel är en proteinkälla, och varje annat påstående som kan antas ha samma innebörd för konsumenten, får endast göras om minst 12 % av livsmedlets energivärde kommer från proteiner.

Från vägledning 1924/2006: ”Med protein” och ”innehåller protein” är exempel på påståenden med samma innebörd som ”proteinkälla”.

Högt proteininnehåll

Ett påstående om att ett livsmedel har ett högt innehåll av protein, och varje annat påstående som kan antas ha samma innebörd för konsumenten, får endast göras om minst 20 % av livsmedlets energivärde kommer från proteiner.

Från vägledning 1924/2006: Uttrycken ”proteinrik” och rik på protein” är exempel på påståenden med samma innebörd som uttrycket ”högt proteininnehåll”.

Överensstämmelse mellan deklarerat och analyserat värde

Näringsvärden som deklarerar på livsmedelsförpackningar är genomsnittsvärden. Vid kontrollanalys av dessa värden behöver hänsyn tas till analysmetodens mätosäkerhet. EU-kommissionen har dessutom tagit fram en vägledning för rimligt tillåtna avvikelser mellan analyserade och deklarerade näringsvärden på produkter. Vägledningen är inte en officiell tolkning av lagstiftningen, utan ger rekommendationer vid tillämpningen av lagstiftningen.

http://ec.europa.eu/food/safety/docs/labelling_nutrition-vitamins_minerals-guidance_tolerances_1212_sv.pdf

I de fall ett närings- eller hälsopåstående görs på en produkt, utlovas något särskilt. Det har därför stor betydelse att halten av ämnet som påståendet avser verkligen kommer upp i rätt nivå. I dessa fall accepteras ingen annan avvikelse än mätosäkerheten under det deklarerade värdet enligt tabell 3 i EU-kommissionens vägledning.

Den faktiska mängden av ett näringsämne, i förhållande till deklarerat värde, kan variera på grund av flera faktorer, t.ex. källan till värdena (värden som härleds från litteraturvärden och beräknats utifrån ett recept i stället för från analys), analysens noggrannhet, varierande

beskaffenhet hos råvarorna, effekten av bearbetning, näringsämnets stabilitet samt lagringsförhållanden och -tid.

Om det analyserade värdet överstiger de tillåtna avvikelserna bör detta leda till en särskild bedömning för beslut om huruvida vissa åtgärder bör vidtas. Exempel på faktorer som bör beaktas vid bedömning tas upp i vägledningen, kapitel 2.4.

Avrundning av deklarerat och analyserat värde

Vid beräkning av tolererad avvikelse måste hänsyn tas till avrundningsregler, både för det deklarerade värdet och för det analyserade värdet. Ett värde som anges i näringsdeklarationen på en produkt eller ett analyserat värde som anges i en analysrapport innebär alltid att det har avrundats från ett lägre eller ett högre värde. Därför måste det utgå ifrån hela avrundningsintervallet när den tolererade avvikelsen räknas ut.

Tabell 4 i EU-kommissionens Vägledning anger hur många värdesiffror eller decimaler som är lämpliga att avrunda till, utifrån vilket näringsämne det rör sig om och mängderna av detta i produkten (*Se Tabell 4 i EU-kommissionens Vägledning*).

För protein ska det enligt denna vägledning avrundas till närmsta 0,1g (<10g och >0,5g/100g eller ml) och till närmsta 1g (≥10g/100g eller ml).

Tillåtna avvikelser för protein

Tillåtna avvikelser varierar för näringsvärdet protein beroende på om ett närings- och eller hälsopåstående görs eller inte. När påståenden görs, beräknas den nedre tillåtna avvikelsen genom att minska med mätosäkerheten. Det görs för att säkerställa att halten med variation inte går under den minsta mängden som krävs för närings- eller hälsopåståendet, detta enligt tabell 3 i EU-kommissionens vägledning.

Tabell 1. Toleransnivåer för protein enligt EU-kommissionens vägledning, tabell 3.

Toleransnivåer för protein	Utan närings- eller hälsopåståenden	Med närings- eller hälsopåståenden
Protein < 10g/100g	± 20 %	+ 4g, -mätosäkerhet
Protein 10-40g/100g	± 2 g	+ 40 %, -mätosäkerhet

Räkneexempel

Förutsättningar

- En mejeriprodukt har ett näringspåstående, *bägaren innehåller totalt 20g protein*.
- Enligt näringsdeklarationen ingår det 8,0g protein/100g.
- Vid analys av produkten visar det att produkten innehåller 7,4g/100g.
- Övre toleransnivå är +4g, nedre toleransnivå är endast mätosäkerheten.
- Mätosäkerheten i det analyserade värdet är ±0,2g enligt analysrapporten.

Uträkning

Deklarerad halt:

- Enligt riktlinjerna för avrundning är deklarerade halten 7,5-8,4g/100g
- Accepterad **lägsta halt**: $7,5 - 0,2 = 7,3$
- Accepterad **högsta halt**: $8,4 + 4 = 12,4$
- Det analyserade värdet bör ligga (efter avrundning) mellan 7,3-12

Analyserad halt:

- Enligt riktlinjer för avrundning är den analyserade halten 7,35-7,44 och ligger därmed inom intervallet för tillåtna avvikelser.

Lagstiftning och vägledning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (...)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel
- Livsmedelsverkets vägledning till (EU) nr 1169/2011
- Livsmedelsverkets vägledning till (EG) nr 1924/2006
- Europeiska kommissionens vägledning vid kontroll av överensstämmelse med EU:s lagstiftning av tillåtna avvikelser för näringsvärden som deklarerats på etiketten.
- Livsmedelsverkets lathund – Överensstämmelse mellan deklarerat och analyserat värde, vid analys av vitamin D.

Resultat

Totalt analyserades 16 olika produkter, 9 av 16 produkter hade ett analysvärde som låg innanför intervallet för tillåtna avvikelser enligt EU-kommissionens vägledning. Detta motsvarar 56 % av produkterna. Se tabell 2 för mer information om produkter och resultat.

Av de 7 produkter som låg utanför intervallet för tillåtna avvikelser var medelvärdet på avvikelserna mellan det deklarerade värdet på förpackningen och det analyserade värdet, 1,2g/100g. Den produkten som avvek mest var 0,9g/100g utanför intervallet.

Samtliga produkter som analyserades hade ett näringspåstående om protein. Det vanligaste påståendet på förpackningarna var *högt proteininnehåll*. Vid kontroll bedömdes samtliga produkter uppfylla kravet att minst 20 % av livsmedlets energivärde ska komma från proteiner. Övriga produkter bedömdes ha näringspåståendet *proteinkälla*. Samtliga produkter uppfyllde kravet att minst 12 % av livsmedlets energivärde ska komma från proteiner.

Tabell 2. Sammanställning över mejeriprodukter som analyserats.

								
Produkt	Valio, naturell, 750 g	Arla, proteinmjölkdryck, choklad, 500 ml	Gainomax, sip now, sweat later, hallon & smultron, 330ml	Arla, Yoghurtkvarg, naturell, 1000g	Lindahls drickkvarg, energy, 350 ml	Njie, Propud, protein-milkshake, mango vanilla, 330 ml	Coop, lättkvarg, lime & apelsin, 500 g	Verum, hälsyoghurt, vanilj, 200g
Typ	Yoghurtkvarg	Mjölkdryck	Drickkvarg	Yoghurtkvarg	Drickkvarg	Proteinmilkshake	Kvarg	Kvarg
Tillverkare	Valio	Arla Foods	Norrmejerier	Arla Foods	Lindahls mejeriprodukter	Njie	Coop	Norrmejerier
Deklarerat proteininnehåll	5,8g/100g	5,2g/100g	9,5g/100ml	7,4g/100g	6,4g/100g	6,1g/100ml	8,4g/100g	6,5g/100g
Analysresultat	5,1g/100g	5,2g/100g	8,0 g/100g	6,5g/100g	5,3g/100g	6,0g/100g	8,0g/100g	6,3g/100g
Inom tillåten avvikelse	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Påstående	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Proteinkälla	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll
Uppfylls påståendet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

								
Produkt	Njie, Propud, vanilla, 200g	Lindahls kvarg, persika & passion, 150g	Skylr, granatäpple & hallon, 170 g	Eldorado, kvarg, vanilj, 500g	Yoghurtkvarg, passion & vetegräs, 250g	Ekologiskt kvarg, naturell, 500g	Arla, Cottage cheese, naturell, 250g	Lindahls kvarg, naturell, 500g
Typ	Proteinpudding	Kvarg	Filtrerad yoghurt	Kvarg	Yoghurtkvarg	Kvarg	KESO®	Kvarg
Tillverkare	Njie	Lindahls mejeriprodukter	O. Kavli	Axfood	Skånemejerier	ICA	Arla	Lindahls mejeriprodukter
Deklarerat proteininnehåll	10 g/100g	11g/100g	10g/100g	9,0g/100g	8,0g/100g	10g/100g	15g/100g	12g/100g
Analysresultat	9,9g/100g	10,3g/100g	9,3g/100g	8,4g/100g	7,4g/100g	9,1g/100g	13,1g/100g	10,5g/100g
Inom tillåten avvikelse	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Påstående	Proteinkälla	Proteinkälla	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Högt proteininnehåll	Proteinkälla	Högt proteininnehåll	Proteinkälla
Uppfylls påståendet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Diskussion

Det här projektets syfte har varit att göra en kartläggning över vilken omfattning de deklarerade värdena på mejeriprodukter stämmer överens med analyserade värden. De deklarerade värdena får inte vara vilseledande för konsumenterna.

Kartläggningen visade att påståenden om proteininnehåll uppfylldes för samtliga produkter, däremot har nästan hälften av produkterna en lägre halt av protein än vad som framgår av deklARATIONERNA på förpackningarna. Detta efter att hänsyn tagits till intervaller för tillåtna avvikelser. Generellt sett är avvikelserna inte stora. Flera av produkterna marknadsförs som proteinrika och konsumenter väljer troligen produkterna av just denna orsak.

Vid en direkt jämförelse mellan analysresultatet och det deklarerade värdet på förpackningen var det endast en produkt som hade samma värde, övriga hade ett lägre innehåll. Det kan tyda på att proteinhalten systematiskt avrundas uppåt.

Den faktiska mängden av ett näringsämne i en produkt kan variera på grund av flera faktorer och hänsyn behöver tas till detta i samband med uppföljning.

EU-kommissionens vägledning är inte en officiell tolkning av lagstiftningen men ska användas som en bedömningsgrund vid offentlig kontroll av de deklarerade näringsvärdena på förpackade produkter som i detta fall. Uppföljning behöver förslagsvis göras av ansvariga kontrollmyndigheter från fall till fall. Rapporten och analysresultaten kommer att delges ansvariga kontrollmyndigheter.